

Bundan iki yıl önce, 2013 yılının ilk sayısında yeni bir sayfa düzeni, bir yıl önce 2014 yılının ilk sayısında da yeni bir kapak düzeni ile sizlerle buluşmuştuk. Her ikisinin de kararı, gerçekleştirilme tarihlerinden önceki bir kaç yıl tartışıldıktan sonra alınabilmiş, uygulanması için de yine en az bir yıl beklenmiş, üzerinde uzun uzun düşünülmüş, zor karar verilen değişiklikler olmuştu. Büyüsel düşünmeden miras kalan eşleştirme metoduyla devam edecek olursak, bu her iki yılda önemli kayıplar da yaşadık. İlkinde, 2013 yılının Mart'ında Ata Soyer'i kaybetmiş ve ardından şöyle yazmıştık; *"Dergi ekibimiz-emekçileri için 2013 yılı, yüreğimize kolay kolay soğutamayacağımız, aklımızdan hiçbir zaman çıkartamayacağımız onulmaz bir acıyla başladı. Yalnızca bizlerin değil, TTB'nin, Etkin Demokratik Hekim Hareketi'nin, SES'in, Sağlıkçı öğrencilerin... ağabeyi, Ata Soyer aramızdan ayrıldı. Bu satırları kaleme almak dahi çok zorumuza gidiyor. Biliyoruz, sizlerde bu ayrılığın tanıklarısınız. Ancak ifade etmek kolay değil. Ardından yazıyor olmak da oldukça ağır."*

İkincisinde, 2014'ün Haziran ayında İlhan Diken'i kaybetmiş ve onun da ardından; *"Toplum ve Hekim, geçen yıl 19 Mart'ta kaybettiği ulu çınarının ardından bu yıl, 19 Haziran günü bir başka çınarını İlhan Diken'i yitirdi. İkibin yılının son aylarında katıldığı Yayın Kurulu'na (şimdiki Hakem Kurulu), her toplantı öncesinde üç, dört gün zaman ayırarak hazırlandığı "Dünya, Türkiye ve sağlık" başlığını özellikle de Orta Doğu ve Türkiye Kürdistan'ında yaşananları ve olası gelişmeleri not aldığı kartlarından özenle seçtiği kelimelerle kurduğu, genellikle uzun cümlelerle,*

sistematiik bir biçimde tane tane aktarırdı. Son yıllarda kartlardan vazgeçmiş, küçük, ciltli not defteri kullanır olmuştu. Nedenini sordüğümüzde da "arşivlemesi daha kolay, kartların bazıları kayboldu" yanıtını vermişti. On yılı aşkın bir süredir toplantılarımızın değişmeyen ilk konuşmacısıydı. Sunumunun ardından gelen bazen sert, hatta kırıcı olabilecek soruları dahi yanıtlarken, yüreğini masanın ortasına koyar, hemen her zaman sorunun sahibinden çok daha sakin bir biçimde yanıt verirdi. İlhan'ın yanıttan çok masaya koyduğu yüreğinin davet ettiği empati isteği hepimizi kuşatır, Türkiye Kürdistan'ında yaşananları oradaki bir dostun yalnızca ağzından değil, aynı zamanda yüreğinden dinlemiş olurduk. Türkiye'nin batısında yaşayanların Gezi-Haziran İsyanı sırasında fark ettiği Penguen TV'lerini İlhan bize on yıl önce göstermiş, şüphe edenlere yadsınamayacak kanıtlarıyla ancak, sevecenliğinde ve sakinliğinde en küçük bir değişim olmadan defalarca anlatmıştı." yazmıştık. Bu yıl her iki dostumuza da andık. Mart ayında İzmir ve Ankara'da Ata Soyer'i, Haziran'da da Amed (Diyarbakır)'de İlhan Diken'i. İkisini de özledik. İyi ki yollarımız kesişmiş, birlikte üretebilmiş, omuz omuza, kol kola yol yürüyebilmişiz.

Ülkemizde, geçen yıl yapılan yerel yönetimler ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından, 7 Haziran'da genel seçimle birlikte, oldukça kısa bir sürede üç ayrı seçim yapılmış oldu. Genel seçimlerin propaganda süreci önceki beş, altı belki de daha fazla genel seçimden farklı olarak ekonomik, sosyal hakların, özgürlük ve demokrasi söylemlerinin belirlediği bir çerçevede, özetle tarihsel olarak "sol" bir içerikte tamamlandı.

Meclise giren partilerden HDP seçim propagandasını başından beri yukarıda tanımladığımız içerikte yürütürken, AKP, CHP ve MHP'nin de sürecin son üçte ikilik bölümünde benzer içeriği kullandıklarına tanıklık ettik. Elbette bunda 2013 yılında, Gezi-Haziran İsyanı döneminde kendini gösteren, 2015 Mayıs ayında Bursa'ya kadar uzanan toplumsal muhalefetin kendiliğinden yükselişinin yarattığı atmosferin önemli bir payı var. Bursa Renault fabrikasında işçiler, 13 gün süreyle fabrikayı işgal edip, üretimi durdurdular. Patrona taleplerini kabul ettirip, direnişlerini zaferle sonuçlandırdılar. Bu yaşananlar, dünya tarihinde de bir ilk. Bursa'da başlayıp Kocaeli, Ankara, Sakarya, Eskişehir ve İzmir'e yayılan metal sektörü işçilerinin iş bırakmaları, üretimi durdurmaları, sarı sendikadan topluca istifa edip, temsilcilerini kendi aralarından seçimle belirleyip, patronlarla müzakerelerde doğrudan temsiliyet talep edip, bunu hayata geçirmelerini yukarıda tanımladığımız kendiliğinden yükselen toplumsal muhalefetin günlük hayata ve genel seçim propagandalarına olumlu bir biçimde yansıdığını söyleyebiliriz.

Sekiz Haziran'da Türkiye, 13 yıldan sonra farklı bir güne uyandı. Sandıktan tek parti iktidarına, kapitalizmin yeniden düzenlenmesi döneminin ekonomik ve sosyal programlarının sahibi ve temsilcisi AKP'nin de teklifine son verme kararı çıktı. Türkiye siyasi tarihinde ilk olarak, Ağustos 2014'de Cumhurbaşkanı'nın halk oyu ile belirlenmesinin ardından yoğunlaşan, Türkiye'ye özgü (yasama, yürütme, yargı erklerinin ayrılığı ile kararların ve uygulamaların doğrudan ve

dolaylı denetimini ortadan kaldıran, zayıflatan) başkanlık sistemine geçişin önü bir süreliğine de olsa kapandı. Buna karşın, AKP kadroları ve Cumhurbaşkanı tarafından hükümet kurmak için oluşturulması gereken koalisyonun ülkeyi kaosa sürükleyeceği açıklamaları, ulusal sermaye gruplarının açıktan müdahaleleri ile birlikte zayıflandı. Cumhurbaşkanı ve seçimde açık destek verdiği AKP, seçim sonuçlarını kendi kayıplarını önleme adına erken-yeniden seçim önerirken, patronlar, sistemi egemenleri olarak her dönemin kazanı olma yolunda, uluslararası destekli ortak eylem birliği içinde kendileri için en iyi bileşeni yaratma çabasındalar. TBMM, birkaç gün içinde 25. Dönem çalışmalarına başlayacak. Patronlar, bir yandan kendi hedefleri doğrultusunda siyasete ayar vermeye çalışırken, öte yandan, ulusötesi sermayenin de belirleyiciliğinde kendi aralarındaki güç mücadelesini sürdürüyorlar. Son dekatta, AKP hükümetleri tarafından türetilen, sanayi dışı alandaki yeni sermaye grupları ile sanayi sermayesi arasındaki çatışma da seçim sonrasında daha bir görünür oldu. AKP'nin vesayeti ile birlikte, onların da hegemonyası zayıfladı. Süreç böyle devam ederse büyük bölümünün yakın tarihlerde jübile yapabileceğini, önceki büyüklüklerine döneceğini ya da teslim olup, saf değiştirebileceğini söyleyebiliriz. Bu gelişmeler, ülkede günlük yaşamın sosyal ve kültürel yanlarını AKP öncesine döndürebilme olasılığını artıracaktır. AKP hükümetleri döneminde Sağlıkta Dönüşüm Programı olarak adlandırılarak çok büyük ivme kazandırılan ve 2012 yılı itibarıyla büyük bölümüyle tamamlanan sağlık reformu, sağlık emekçilerinden sonra halk arasında da olumsuz sonuçlarıyla görünür olmaya başladı. Yüksek ücret, hekim seçme ve özel hastaneye gidebilme özgürlüğü vb. makyajları aktı.

Altındaki; uzun ve yoğun çalışma, iş güvencesinin kaldırılması, prim vb. ödemeler, reçete edilmiş ilaçların bedelinin bile en az %45'nin cepten ödenmesi, özel hastaneye ayrıca yüksek ücretler ödeme zorunluluğu vb. gerçeklerle yüzleşildi. AKP, bu nedenle olacak, seçim döneminde öncekilerden farklı olarak sağlık alanında 'tek kelime' etmedi, edemedi. Kamu özel ortaklığı vb. ulusötesi sermayenin de içinde olmasıyla yürütülmek istenen sermayeye peşkeş çekme operasyonları da TTB başta olmak üzere, yürütülen hukuksal mücadelelerle duraksatıldı. Bundan sonra eğer patronların değil de yükselen toplumsal muhalefetin etkisinde bir hükümet kurulabilirse sağlık alanında da geri dönüşün mümkün olabileceğini söyleyebiliriz.

Hakem Kurulu üyelerimizden Dr. Osman Keysan 2015 yılı çalışmalarımızdan itibaren bizlerle olmayacak. Katkıları için teşekkür ederiz.

Bu sayımızda 2014 yılının son sayısında sizlerle paylaştığımız "Hastanelerin Dönüşümü" dosyamızdan kalan iki yazımız var. Biri "Kamu Hastane Birlikleri ve Hastanelerde Yapısal Dönüşüm" Cavit Işık Yavuz, diğeri "Özel Hastanelerin Dönüşümünde Hukuksal Değişim" Mustafa Güler tarafından hazırlandı. Sonraki makalemiz, İnci Özgür-İlhan ve Zelal Deniz Demir'in birlikte hazırladıkları 'Bir "Herkesin Sağlık" ve Sosyal Dönüşüm Modeli: Barrio Adentro' başlığını taşıyor. Makaleyi dergimizde bugüne kadar yayımlanan Venezuela ve sağlık sistemi ile ilgili yazıların güncellenmesini sağlaması açısından önemsendiğimizi belirtmek isteriz. İlker Kayı ve Nuray Özgülner'in "Sağlığın Sosyal Belirleyicileri İçinde Ara Halka: Sosyal Sermaye" adlı makaleyi dergimizin bundan sonraki sayılarında konunun tartışılmasını sağlayacak bir çalışma olarak görüyoruz. Dünya Sağlık Örgütü tarafından,

yaklaşık 15-10 yıl kadar önce gündeme getirilen, sosyal belirleyiciler ve sosyal sermaye kavramlarının hangi kavramların ikâmesini sağladığını tartışmanın, hepimiz için geliştirici bir alan oluşturacağını düşünüyoruz. Sonraki çalışma nükleer enerji konusunda. Gülçin Yapıcı'nın çalışması nükleer enerjinin dünyadaki durumu ile insanlık ve dünya için nasıl bir felâket aracı olduğunu tartışırken, maalesef ülkemizde kurulacak ilk nükleer santral olacak olan Akkuyu'yu bizlerle paylaşıyor. Sonraki bölümde ardi ardına üç rapor var. İlki, Dünya Tabipleri Birliği'nin 200. Konsey Toplantısı, toplantı katılımcıları Bayazıt İlhan ve Murat Civaner tarafından raporlandırıldı. İkincisi, katılımcı Kayıhan Pala tarafından raporlandırılan, "Sağlıkta Hakkaniyeti Artırmak ve Sağlığın Belirleyicilerini Vurgulamak için Ulusal Tabip Birliklerinin ve Hekimlerin Rolü" sempozyumu. Üçüncüsü ise bir klasiğimiz; Halk Sağlığı Kolumuz tarafından 1989 yılından beri düzenlenmekte olan Gezici Eğitim Semineri'nin raporu. Halk sağlığı uzmanlık öğrencisi hekimler ve diğer meslek gruplarından mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitimi öğrencilerinin katılımıyla yürütülen seminerin 25.sinin raporu da diğerlerinde olduğu gibi katılımcıları tarafından kaleme alındı. Sayımızın son yazısı bir portre. "Rudolf Virchow: Halk Sağlığında Bir Portre" başlığındaki çalışmayı Hande Arpat hazırladı. Bütün yazarlara teşekkür ediyoruz. Emeklerine sağlık.

İki bin on beş yılının ilk sayısını kısa olmayan bir gecikmeyle sizlerle buluşturabiliyoruz. Affınıza sığınıyoruz. Gelecek sayımızın dosya konusu "Sağlıkta Dönüşümün Sağlığa Etkisi" olacak.

Yılın ortasında da olsak, bu yılın da sağlık, barış, özgürlük, ekmek, demokrasi, neşe ve mutluluk getirmesini diliyoruz. Dostlukla...